

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

НІМЕЦЬКОМОВНА ЛІТЕРАТУРА: ЛАУРЕАТИ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Освітня програма «Німецька мова і література, англійська мова»

Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша - німецька

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Німецькомовна література: лауреати Нобелівської премії
Викладач (-і)	Монолатій Тетяна Петрівна
Контактний телефон викладача	050 8875634
Е-mail викладача	tetiana.monolatii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	https://knf.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Німецькомовна література: лауреати Нобелівської премії» викладається на четвертому році навчання для студентів 1-го (бакалаврського) рівня спеціальності 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька. Основними організаційними формами навчання є лекційні заняття та семінарські заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Семінарські заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, сформують у студентів систему поглядів щодо проблематики німецькомовного літературного процесу, його основних характеристик, закономірностей та художніх новацій. Курс вивчається у 8-му семестрі і завершується теоретичним модулем (залік).</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета: засвоєння обсягу знань про особливості європейського німецькомовного літературного процесу, життєвий та творчий шлях його основних представників – лауреатів Нобелівської премії в галузі літератури, ознайомити здобувачів освіти з особливостями творчої манери та стилю, естетичних та світоглядних позицій авторів; з'ясувати місце, яке вони посідають у світовому літературному каноні та їх значення для розвитку світового культурного процесу.</p> <p>Цілі: ознайомити здобувачів освіти з найвпливовішими літературними напрямками і течіями ХХ-поч. ХХІ ст., зокрема з їх німецькомовними представниками, відзначеними Нобелівською премією в галузі літератури, акцентуючи на українських перекладах світової класики, дати уявлення про найбільш вагомні художні закономірності та феномени та основні тенденції в розвитку філософсько-естетичної думки в європейських країнах.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. • Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. • Здатність працювати в команді та автономно. • Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 	

- Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності

- Здатність демонструвати знання сучасної наукової парадигми в галузі мовознавства і літературознавства, методологічні принципи і методичні прийоми лінгвістичного дослідження.
- Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.
- Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства тощо; здатність вільно користуватися фаховою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
- Здатність самостійно досліджувати сучасні мовознавчі та літературознавчі проблеми в синхронічному і діахронічному аспектах.

Здатність аналізувати, реферувати, коментувати й узагальнювати результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних дослідників, використовуючи сучасні методики і методології.

5. Програмні результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами
- Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).
- Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VIII	35 Філологія	4	В

Тематика курсу

	Кількість годин		
	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Тема 1. Нобелівська премія в галузі літератури: історія, принципи відбору, значення для розвитку	2		8

світової літератури.			
Тема 2. Новаторські уявленнями про світобудову та людську сутність в драматургії Гергарта Гауптмана.	2		6
Семінар 1. Карл Шпіттелер і народження сучасного епосу на основі спостереження.		2	
Тема 3. Інтелектуально-філософська проза Томаса Манна.	2		6
Тема 4. Особливості творчої інтерпретації реальності у творчості Германа Гессе.	2		6
Семінар 2. Тема відчуження людини і пошуки свого «Я» в романі Германа Гессе «Степовий вовк».		2	
• Тема 5. Неллі Закс. Особистий досвід Голокосту та його актуалізація в поетичному просторі.	2		4
Тема 6. Екзистенція людини в лещатах тоталітарного режиму і «література руїн» у творчості Генріха Белля.	2		8
Семінар 3. Проблема насилля та ненависті у романі Генріха Белля «Дім без господаря».		2	
Тема 7. Інтерпретаційні поля страху як специфічної теми ХХ століття у творчості Еліаса Канетті.	2		6
Тема 8. Відсутність вибору як квінтесенція постмодернізму Гюнтера Грасса.	2		8
Семінар 4. Роман «Бляшаний барабан» як виклик панівній європейській літературній традиції.		2	
Тема 9. Абсурдність соціальних кліше та їхньої поневолюючої сили у творчості Ельфріде Єлінек.	2		4
Семінар 5. Травматичний досвід неволі і насильства у творчості Герти Мюллер.		2	
Тема 10. Периферія та специфіка людського досвіду в повістях Петера Гандке.	2		4
Загалом	20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Критерії поточного оцінювання: Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.		
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання. Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua , яке		

	охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 20).
Семінарські заняття	<p>Оцінюється відвідуваність 6 занять упродовж семестру за 10-бальною шкалою. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи становить 60 балів.</p> <p>Знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «відмінно» – здобувач освіти засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; - «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; - «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища; - «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків на заняття без поважної причини, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.</p> <p>При виставленні підсумкової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (60 балів), бали підсумкового тестування на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua (20</p>

	балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік. При виставленні залікової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (60 балів), бали підсумкового тестування на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/ (20 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2.</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) та [Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності](#).

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання](#)

[результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна

1. Волощук Є.В. Доба «ізмів»: модернізм та авангардизм у західноєвропейській літературі першої половини ХХ століття. НАН України, Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка. К.: Академперіодика, 2014. 324 с.
https://akademperiodyka.org.ua/sites/default/files/2021/news/3/E-Book%20Doba_izmiv.pdf
2. Волощук Є.В. Духовно-естетичні тенденції німецькомовної модерністської літератури ХХ ст. у ліриці Р.М.Рільке, прозі Т.Мана, драматургії М.Фріша: Автореферат дис. докт. філолог. наук. Спец.10.01.04 - література зарубіжних країн. К., 2009. 40 с.
3. Давиденко Г.Й., Чайка О.М., Гричаник Н.І. Кушнерьова М.О. Історія новітньої зарубіжної літератури. К.: Центр учбової літератури, 2008. 274 с.
http://www.kafedragum-artcollege.edu.km.ua/Files/downloads/308712_AC5A3_davidenko_g_y_ta_in_istoriya_novitno_zarubizhno_literaturi.pdf
4. Мегела І. У пошуках «вищої» мудрості: «індійська поема»-повість Германа Гессе «Сідхартха» / Наукові записки. Випуск 128. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. С. 11-19.
https://cusu.edu.ua/download/nz_2014_128.pdf
5. Мілованова В. В. Сучасна зарубіжна література (кінець ХХ – початок ХХІ століття) : навч. посібник. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. 2-ге вид., випр. і доп. 172 с. <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/21-4.pdf>
6. Монолатій Т. П. Негативні етнічні стереотипи в художньому творі. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2008. Вип. 18. С. 36–40.
7. Kovář J. Deutschsprachige Literatur seit 1933 bis zur Gegenwart. Autoren und Werke. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 86 S.
<https://digilib.phil.muni.cz/flysystem/fedora/monography/131078-monography.pdf>
8. Lopuschanskyj J. Österreichische Nobelpreisträger für Literatur in der Ukraine: Künstlerische Interpretation und kritische Aufnahme. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки. Кропивницький: Видавництво «КОД», 2022. Вип. 202. С. 165–177. <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fjournals.cusu.in.ua>

[%2Findex.php%2Fphilology%2Farticle%2Fdownload%2F29%2F23%2F46&psig=AOvVaw2ETKruqBYTrZZr1orWp60o&ust=1727708944084000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CAQQn5wMahcKEwi4rPy_t-IAxUAAAAAHQAAAAAQBA](#)

9. Sirůček J., Heinrichová N., Jindrůková S. Hermann Hesses Roman „Der Steppenwolf“ im Licht der Philosophie Friedrich Nietzsches / Brůnner Beitrůge zur Germanistik und Nordistik. 2011. Bd. 16 [25], S. 111-127.
https://digilib.phil.muni.cz/_flysystem/fedora/pdf/114752.pdf
Додаткова
 10. Волощук Є. Чарівна флейта Модерну. Духовно-естетичні тенденції німецькомовної модерністської літератури ХХ ст. у ліриці Р. М. Рільке, прозі Т. Манна, драматургії М. Фріша. К.: ВД Дмитра Бураго, 2008.
 11. Гаврилів Т. Шкіц філософії сум'яття. Австрійська література у ХІХ і ХХ сторіччях. Львів: ВНТЛ-Класика, 2011.
 12. Гаврилів Т. Форма і фігура. Ідентичність у художньому просторі. Монографія. – Львів : ВНТЛ Класика, 2009. – 480 с.
 13. Bombitz A. Von Bernhard bis Glavinic. Bruchlinien, Krisennarrativen und Weltbilder in der österreichischen Gegenwartsliteratur / Drynda J., Krauze-Olejniczak A., Piontek S. (Hg.) Zwischen Einflussangst und Einflusslust. Zur Auseinandersetzung mit der Tradition in der österreichischen Gegenwartsliteratur. Wien: Praesens Verlag, 2017, S. 127-140.
https://www.academia.edu/38360841/Von_Bernhard_bis_Glavinic_Bruchlinien_Krisennarrativen_und_Weltbilder_in_der_%C3%B6sterreichischen_Gegenwartsliteratur
 14. Havryliv T. Identitäten in der österreichischen Literatur des XX. Jahrhundert. Lviv: VNTL-Klasyka, 2008. 408 S.
 15. Mayer V., Koberg R. Elfriede Jelinek. Ein Porträt. Reinbek: Rowohlt, 2006. 328 S.
 16. Ruchniewicz K. Zybura M. (Hg.) Deutschsprachige Nobelpreisträger für Literatur. Dresden: Neisse Verlag, 2019. 352 S.
 17. Wagner K. Weiter im Blues. Studien und Texte zu Peter Handke. Bonn: Weidle Verlag, 2009. 309 S.
- Інформаційні ресурси:*
1. <https://www.dw.com/de/literaturnobelpreistr%C3%A4ger-seit-2000/g-17151528>
 2. <https://www.literaturpreisgewinner.de/belletristik-international/nobelpreis-fuer-literatur>
 3. <https://www.spiegel.de/kultur/literatur/uebersicht-alle-literaturnobelpreistraeger-seit-1901-a-442231.html>
 4. <https://nobelchannel.com/nobelpreis-literatur-2024-prognosen-und-favoriten>

Викладач: Монолатій Т.П., к.ф.н., доцент, доцент кафедри німецької філології